

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60812200-1.16

«29» 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

d/x.f.d. professor

A.A.Elmuurodov

29 08 2024 yil

**LALMIKORLIKDA OZUQA YETISHTIRISHNING RESUSTEJAMKOR
TEXNOLOGIYALARI
FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta'lim 3-bosqich talabalari uchun)**

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	- Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishlari:	60812200	- O'simlikshunoslik (yaylov-cho'l o'simlikshunosligi)
	60810900	- Agronomiya (yem-xashak ekinlari)

Samarqand – 2024y

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202__ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

N.Xalilov-“O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini mudiri, professor, qishloq xo'jalik fanlari doktori

B.Kuldashov- O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini dosenti, q.x.f.f.d (PhD)

Sh.Kosimova-“O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasini katta o'qituvchisi q.x.f.f.d (PhD)

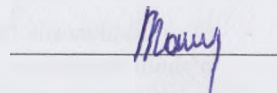
Taqrizchilar:

1. **O.Sulaymonov** SamDU Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti, Meva-sabzavotchilik va uzumchilik kafedrasini katta o'qituvchisi, q.x.f.d (DS)

2. **B.Abduxalikova** SamATI Agrobiotexnologiya kafedrasini mudiri v.b. dosent q.x.f.f.d, PhD

Fanning ishchi o'quv dasturi “O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish” kafedrasining 2024 yil “28” o8 dagi “1” -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri:

N.Xalilov

Fanning ishchi o'quv dasturi “Agrotexnologiya” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (202__ yil “__” __ dagi “__” -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi:

E.Berdimurodov

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma

boshlig'i professor: v.b.

Ro'ziqulov R.F.

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yuritaolish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho:

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga egabo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: **LOYRT1406**

Fan nomi: **Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resustejamkor texnologiyalari**

Semestr/yil: **5-semestr/2024-2025 o'quv yili**

Kafedra: O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish

Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
10	18	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti:dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: **O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish**

Instruktor to'g'risida ma'lumot

Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o'quv binosi, 510-xona**

Telefon: +99891-524-76-20 ish telefoni; mobil: +99890-453-26-86

E.mail. xalilov.n@mail.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad–“Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyalari” fani maxsus agronomiya fanlaridan biri bo' lib, uning maqsadi talabalarga oziqa ekinlarining barcha turlari ustida ilmiy eksprimentlar olib borish uslublari, texnikalari va kerakli hujjatlari bilan tanishtirishni o' z ichiga oladi. Oziqa ekinlarining tuzilishi yo'nalishga mos fan bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi–ozuqa yetishtirishda qo'llaniladigan, yoki joriy qilinayotgan ilmiy eksprimentlar uslubiy jihatdan yangi, zamonaviy texnologiyalarga asoslangan bo'lishi va eng yangi fan yutuqlarini, ekspremental bilimlarini talabalar o'rganishi lozim.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- oziqa yetishtirishda tadqiqotlar olib borishning ilmiy asoslari, ilmiy tadqiqot turlari va elementlari, ilmiy tadqiqotlarga qo' yiladigan andoza talablar, tadqiqot natijalarini dispersion statistik tahlil qilish, hodisalar haqidagi korrelyasion bog'liqlik *haqida tasavvurga ega bo' lishi*;
- ilmiy izlanishlarning belgilari va xususiyatlarini, ishchi gipotezaning ahamiyatini, nazariy va amaliy tadqiqotlarning asosiy uslublarini, dala

tajribalarini o' tkazish uslublarini, oziqa yetishtirishda ilmiy natijalarni tahlil qilishni statistik uslublarini, tadqiqotlardan olingan natijalarni umumlashtirish uslublarini, hisobotlarga va chop etishga tayyorlanadigan materiallarga qo' yiladigan talablarni *bilishi va ulardan foydalana olishi*; -tadqiqot dasturini tuzish va ishchi gipotezani ilgari so'rish, tajriba dalasida variantlar va takrorlanishlarni joylashtirish reja – sxemasini tuzish;

- birlamchi hujjatlar: dala va laboratoriya jurnallari, kundalik va ishchi daftarlarda ma'lumotlarni qayd etish va hisoblash, fenologik kuzatuvlar, biometrik o' lchovlarni o' tkazish, hosil miqdori va tovar sifatini hisobga olish, mahsulotning biokimyoviy tarkibini aniqlash, tajribada olingan ma'lumotlarni tahlildan o' tkazish, ilmiy tadqiqotlar bo' yicha hisobotlar va prezentasiyalar tayyorlash, chop etishga materiallarni tayyorlash, ilmiy-amaliy seminarlar, konferensiyalarda chiqish *ko' nikmalariga ega bo'lishi kerak*.

- hozirgi zamon dehqonchilik tizimi va uning tarkibiy qismlari bo' yicha amalga oshiriladigan tadbirlarni qo' llash, ilmiy tadqiqotlarni o' tkazish va eng yaxshi variantlarni ishlab chiqarishga joriy etish *malakalariga ega bo'lishi kerak*.

IV.Fanni o'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, ozuqa ekinlari bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyalari" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyari"

16	Yem-xashak ekinlari yetishtirishda zamonaviy innovasion texnologiyalar	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Yanvar 2025	8
17	Poliz ekinlari yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Referat yozib tayyorlash	Yanvar 2025	8
18	Respublikalalmikormaydonlariob-havosharoitlariningtahlili, namgarchilik, yog'inmiqdoribo'yichaguruhlanishi	Adabiyotlardan foydalanib taqdimotlar tayyorlash	Yanvar 2025	8
19	Mahalliy sharoitlarda qishloq xo'jaligida tuproqni himoyalovchi va resurtejoychi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy	Yanvar 2025	8
Jami:				152

VII.Adabiyotlar

1. Atabayeva H.. Xudayqulov J.B. O'simlikshunoslik. Darslik Toshkent. Fan va texnologiyalar, 2018 yil.
2. Nurbekov A.I., Xaydarov B.D., Yusupov X., Muratkasimov A.S., Nishanov J.A. Lalmikor maydonlarda tuproqni himoyalovchi va resurtejoychi texnologiya asosida boshqoli don ekinlarini yetishtirish bo'yicha tavsiyanoma. G'allorol, 2022 yil.
3. Mo'minov K., Azimboyev S.A., Sanaqulov A., Berdiboyev E., Kenjayev Yu. Dehqonchilik ilmiy izlanish asoslari bilan. O'quv qo'llanma. Toshkent. "Turon-iqbol", 2014 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezigulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
7. Margaret J. McMahon, Anton M. Kofranek, Vincent E. Ubatzky. Plant science- New York, 2011.
8. Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E.A textbook of Agronomiy. New aje international (P) limited, publishers, Copyright, New Delhi 2010.

Axborot manbaalari

1. www. Ziyo.net.uz.
2. www.sea@mail.net21.ru
3. www.veterinary@actavis.ru

4.	Lalmikorlikda tomchilatib sug'orish tizimlari va qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orishda ulardan samarali foydalanish tadbirlari	Referat yozib tayyorlash	Oktabr 2024	8
5.	Bug'doy yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	Oktabr 2024	8
6.	Arpa yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Referat yozib tayyorlash	Oktabr 2024	8
7.	Tritikale yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Adabiyotlardan foydalanib taqdimotlar tayyorlash	Oktabr 2024	8
8.	Javdar yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	Adabiyotlardan foydalanib	Noyabr 2024	8
9.	Suli yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	Referat yozib tayyorlash	Noyabr 2024	8
10	Tariq yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	Adabiyotlardan foydalanib taqdimotlar tayyorlash	Noyabr 2024	8
11	No'xat yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	Referat yozib tayyorlash	Noyabr 204	8
12	Mosh yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Referat yozib tayyorlash	Dekabr 2024	8
13	Kungaboqaryetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Adabiyotlardan foydalanib amaliy	Dekabr 2024	8
14	Maxsar yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	Referat yozib tayyorlash	Dekabr 2024	8
15	Kunjut yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	Adabiyotlardan foydalanib taqdimotlar tayyorlash	Dekabr 2024	8

fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	“Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyalari” faniga kirish. Maqsad va vazifalari, qishloq xo'jaligida tutgan o'mi.	1.1. Lalmikorlikda resurstejamkor texnologiyalar fanining maqsad va vazifalari. 1.2. Tarixi, maqsad va vazifalari, boshqa fanlar bilan bog'liqligi va qishloq xo'jaligida tutgan o'mi. 1.3 Lalmikorlikda tomchilatib sug'orish tizimlari va qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orishda ulardan samarali foydalanish.	2
2.	Lalmi yerlarda bug'doy, arpa va suli yetishtirish texnologiyasi	2.1. bug'doy, arpa va suli ahamiyati, tarixi, ekilish mintaqalari. bug'doy, arpa va suli sistematikasi. 2.2. Bug'doy, arpa va suli biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi. 2.3. O'zbekistonda ekiladigan navlari	2
3.	Lalmikorlikda no'xat va mosh yetishtirish texnologiyasi	3.1. No'xat va moshning ahamiyati, tarixi, ekilish mintaqalari. No'xat sistematikasi. 3.2. No'xat va moshning biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi. 3.3.O'zbekistonda ekiladigan no'xat va moshning navlari	2
4.	Lalmi yerlarda kungaboqar,, maxsar va kunjut yetishtirish texnologiyasi	4.1 Kungaboqar, maxsar va kunjutning ahamiyati, tarixi, ekilish mintaqalari. Kungaboqar, maxsar va kunjut sistematikasi. 4.2. Kungaboqar, maxsar va kunjut biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi. 4.3. O'zbekistonda ekiladigan kungaboqar, maxsar va kunjut navlari	2
5.	Lalmikorlikda poliz ekinlarni ozuqa sifatida yetishtirish	5.1. Poliz ekinlarning vakillari, ahamiyati. 5.2. Poliz ekinlarning ekin maydonlari. 5.3. Moyli ekinlarning yetishtirish texnologiyasi	2
Jami:			10

5.2. “Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyari” fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg‘ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg‘ulotlarning:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Qishloq xo‘jaligidagi xozirgi uchrayotgan muammolar. Ilm-fan yutuqlari va qishloq xo‘jaligining bir-biridan ajralib qolgani	1.1. Resurstejamkor yerga ishlov berish usullari. 1.2. Yerga resurstejovchi ishlov berishning zaruriyati. 1.3. Resurstejovchi texnologiyalarning afzalliklari	4
2.	Dunyo mamlakatlarida ekinlarni tomchilatib sug‘orishning holati.	2.1. Dunyo mamlakatlarida ekinlarni tomchilatib sug‘orishning holati. 2.2. Tomchilatib sug‘orish texnologiyasini amalga oshirish 2.3. Tomchilatib sug‘orish usullari	4
3.	O‘zbekistonda tomchilatib sug‘orish texnologiyasini amalga oshirish Tomchilatib sug‘orish usullari va turlari.	3.1. O‘zbekistonda ekinlarni tomchilatib sug‘orishning holati. 3.2. O‘zbekistonda tomchilatib sug‘orish texnologiyasini amalga oshirish 3.3. Tomchilatib sug‘orish usullari	4
4.	Bug‘doy yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	4.1. Bug‘doyning ahamiyati, tarixi, ekilish mintaqalari. 4.2. Bug‘doy sistematikasi. 4.3. Bug‘doy biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.	4
5.	Arpa yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	5.1. Arpaning ahamiyati, tarixi, ekilish mintaqalari. 5.2. Arpa sistematikasi. 5.3. Arpa biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.	4
6.	Javdar va suli yetishtirishda resurs tejamkor texnologiyalar.	6.1. Javdar va suli yetishtirishning ahamiyati. 6.2. Oziq-ovqat mahsulotlarini ta‘minlashda javdar va sulining o‘rni. 6.3 Lalmikorlikda javdar va suli yetishtirishda resurstejamkor zamonaviy	4

7.	No‘xat va mosh yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	7.1 No‘xat va mosh yetishtirishning ahamiyati. 7.2 Oziq-ovqat va yem-xashak maxsulotlarini ta‘minlashda no‘xat va moshning o‘rni. 7.3 Lalmikorlikda no‘xat va mosh yetishtirishda resurstejamkor zamonaviy innovasion texnologiyalar.	4
8.	Kungaboqar, maxsar va kunjut yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar	8.1. Moyli ekinlar yetishtirishning ahamiyati. 8.2. Oziq-ovqat maxsulotlarini ta‘minlashda kungaboqar, kunjut va maxsarning o‘rni. 8.3. Lalmikorlikda maxsar, kungaboqar va kunjut yetishtirishda resurstejamkor zamonaviy innovasion texnologiyalar.	4
9.	Poliz ekinlari yetishtirishda resurstejamkor texnologiyalar.	9.1. Poliz ekinlarining xalq xo‘jaligidagi ahamiyati. 9.2. Botanik va biologik xususiyatlari, navlari 9.3. Poliz ekinlari yetishtirish texnologiyasi	4
Jami:			18

VI. “5.2. “Lalmikorlikda ozuqa yetishtirishning resurstejamkor texnologiyari” fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta‘limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta‘lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Soat
1.	Yerga ishlov berish sifatini belgilovchi omillar va ko‘rsatkichlar	Adabiyotlardan foydalanib taqdimotlar tayyorlash	Sentabr 2024	8
2.	Qishloq xo‘jaligida yangi texnologiyalardan foydalanish	Referat yozib tayyorlash	Sentabr 2024	8
3.	Sug‘orishga tatbiq etilayotgan innovasion suvtejamkor texnologiyalar va ulardan foydalanishni tashkil etish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni	Sentabr 2024	8